

De locis theolog., cap. 4; Turrecremata, *De potest. Eccles.*, lib. II, c. 10, cum seq.; Jacobat., *De concil.*, lib. VIII, art. 6 et 7; Alvar. Pelag., *De planctu Eccles.*, lib. I, c. 32; Valentia, *De fide*, disp. 1, quæst. 1, punct. 7, § 36; Guarnieri, *De cap. militant. Eccles.*, discept. 5, sect. 4, n. 409; Baronius, in *Addit. ad Martyrologium Romanum*, die 18 Jan., pag. 130; Tirinus, tom. II *Comment. in Scripturam in Summar. controvers.*, controv. 6, n. 11; Leytan, *Synop. de Eccles. militant.*, discept. 5, sect. 4, num. 409, cum pluribus ibi relatis, Azorius, *Instit. moral.*, p. II, lib. IV, cap. 11, qu. 2; Cordub., in *Qu.*, l. IV, quæst. 2, proposit. 8; Alphon. Mendoza, in *Qu. Quodlibet.*, quæst. 4, *Scholast.*, per tot.; Matthæuc., *loc. c.*, controv. 6, cap. 2, n. 2; Barbosa, *De offic. et potest. episcop.*, part. I, tit. 3, cap. 2, n. 12, et lib. I *Juris ecclesiastic. univ.*, cap. 1, n. 31 et 32, et alii passim.

(73. Probatum nostra conclusio ex sacris canonibus et conciliis. Si enim Pelagius Papa in cap. *Quamvis* 3, dist. 21, omnibus orthodoxis scribens sic expresse habet: « Quamvis universæ per orbem catholicæ Ecclesiæ unus thalamus Christi sint, tamen Romana catholica et apostolica Ecclesia nullis synodiceis constitutis, cæteris Ecclesiis prælata est, sed evangelica voce Domini et Salvatoris nostri primatum obtinuit. » Nicolaus II in c. *Omnes* 1, dist. 22, Mediolanensibus scribit: « Qui Romanæ Ecclesiæ privilegium ab ipso summo omnium Ecclesiarum capite traditum auferre conatur, hic procul dubio in hæresim labitur. » S. Anacletus Papa, in c. *Sacrosancta* 2, dist. 22, sic præcise habet: « Sacrosancta Romana et apostolica Ecclesia, non ab apostolis, sed ab ipso Domino Salvatore nostro primatum obtinuit et eminentiam potestatis super universas Ecclesias, ac totum populi gregem assecuta est. » S. Marcellus Papa, in c. *Rogamus* 15, caus. 25, qu. 1, episcopis per provinciam Antiochiæ constitutis scribit: « Ejus enim (Petri) sedes primitus apud vos fuit, quæ postea, jubente Domino, Romam translata est, cui, adminiculante gratia divina, hodierna præsidemus die. » Innocentius III, in c. *Per venerabilem* 13, Qui filii sint legitimi, sic habet: « Locus enim, quem eligit Dominus, Apostolica Sedes esse cognoscitur; cum enim Petrus Urbem fugiens exivisset, volens eum Dominus ad locum quem elegerat revocare, interrogatur ab eo: *Domine, quo vadis?* respondit: *Venio Romam iterum crucifigi.* Quod intelligens pro se dictum, ad locum ipsum protinus est reversus. » Bonif. VIII, in cap. *Unam sanctam* 1, De majorit. et obedient., inter communes sic præcise definit: « Unam sanctam Ecclesiam catholicam et ipsam apostolicam, urgente fide, credere cogimur et tenere; Nosque hanc firmiter credimus et simpliciter confitemur, extra quam nec salus est, nec remissio peccatorum; » et ibi est sermo de sola Ecclesia Romana catholica, ut expressis verbis *ibidem*, in § final., declaratur; ibi: « Porro subesse Romano Pontifici omnem

humanam creaturam declaramus, dicimus, definimus et pronuntiamus omnino esse de necessitate salutis. » Concilium Constantiense damnavit sequentem errorem Wicleffi in ordine 41: « Non est de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias. » Concilium Florentinum sub Eugenio IV in litteris unionis sic expresse definit: « Definimus sanctam Apostolicam Sedem et Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum Pontificem Romanum successorem esse B. Petri Principis apostolorum et verum Christi vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, et omnium Christianorum patrem ac doctorem existere, et ipsi in B. Petro pascendi, regendi et gubernandi universalem Ecclesiam a Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse. » Quæ omnia clarissime ostendunt primatum Ecclesiæ universalis esse annexum episcopatu Romano, ex institutione et dispositione Christi, et sic de jure divino.

(74. Nec valet objicere quod primatus Ecclesiæ ex prima sui a Christo facta institutione fuit personalis, hoc est adnexus et connexus personæ Petri; *Matth. XVI: Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Et tibi dabo claves regni cælorum*, etc.; et *Joan. XXI: Pasce oves meas*; non vero affixus particulari loco, vel determinato episcopatu. Nam Christus Petrum constituit generalem totius Ecclesiæ primum episcopum, supremumque pastorem, adeoque quod primatus Ecclesiæ sit Romano episcopatu potius adnexus quam Viennensi, Parisiensi, Toletano, Mediolanensi, Neapolitano, vel Taurinensi, non est ex Christi institutione, sed quia Petrus Romæ sedem fixit, vel a Nicæna synodo fuit sic ei adnexus, et consequenter non ei adnexus de jure divino.

(75. Non valet, inquam, quia licet primatus Ecclesiæ ex prima Christi institutione fuerit personalis, id est adnexus personæ Petri, non tamen ut Petrus erat persona privata, sed ut publica, ipsi nimirum collatus et in ipso omnibus ejus legitimis successoribus, et ex tunc fuit jussu Christi etiam localis, seu certo loco, Romanæ Urbi nimirum, affixus, non statim pro illo tunc, sed pro tempore subsequenti Petro a Christo, ut supra dictum est, significato; adeoque non ex voluntate Petri, sed ex voluntate et jussu Christi fuit primatus Ecclesiæ adnexus episcopatu Romano; et tanto minus dici potest quod primatus Ecclesiæ fuerit unitus Romano episcopatu a concilio Nicæno, canon. 6, ut falso volunt Græci schismatici, quia sextus canon concilii Nicæni sic expresse habet: « Ecclesia Romana semper habuit primatum, » ut notat Bail., *Summ. concil.*, tom. I, in *Concilio Chalcedonensi*, ad canon. 37; Cabassutius, *Notit. ecclesiastic.*, ad d. canon. 6 Nicæni, et alii passim. Imo in præfatione dicti concilii Nicæni, teste Bail., *loco citato*, expresse dicitur quod « Ecclesia Romana nullis synodiceis decretis prælata est cæteris Ecclesiis, sed

evangelica voce Domini et Salvatoris nostri primatum obtinuit.

(76. Nec valet instare quod, hoc dato, de fide tenendum esset primatum Ecclesiæ universalis esse adnexum episcopatu Romano, adeoque sententia contraria esset hæretica; et sic non posset a catholicis doctoribus defendi, prout a pluribus defenditur. Non valet, inquam, quia etiam dato quod id de fide tenendum esset, ut non deficiunt doctores qui id velint, inter quos Matthæucci, *loc. cit.*, controv. 6, cap. 2, num. 19, adhuc tamen doctores contrariam sententiam propugnantes non essent hæretici, quia non sunt contumaces et propriam opinionem non sustinent cum pertinacia, ut requiritur ad hæresim, sed parati sunt parere Ecclesiæ definitioni.

(77. Neque etiam valet instare, quod si primatus Ecclesiæ esset de jure divino adnexus Romano episcopatu, non possent ad invicem separari: quod est manifeste falsum, cum possint Pontifices ad aliam civitatem transferre Sedem Pontificiam, ut de facto fuit translata Avenionem, et per multum temporis ibi remansit; vel possit funditus destrui Roma et sic cessare episcopatus Romanus.

(78. Non valet, inquam, quia revera primatus Ecclesiæ nequit a Romano episcopatu ulla humana potestate separari; cum, ut cum multis recte notat Barbosa, lib. I *Juris eccles. univers.*, c. 1, n. 32, Sedes Pontificia ex necessitate divini præcepti Romæ remanere debeat, ac proinde e Roma contra Domini jussum alio transferri non possit, ut colligi etiam videtur ex sacris canonibus adductis supra num. 73, et aliis juribus et auctoritatibus relatis per Abbatem, in cap. *Per venerabilem* 14, Qui filii sint legitimi, num. 18, per Jacobat., *De concil.*, lib. VIII, art. 9, per Alphons. Mendozam in *Question. Quodlibet.*, qu. 4, *Scholast.*, per tot.; per card. Tusch., tom. VI, lit. P, conclus. 50, num. 30 et 31, per card. Bellarmin., tom. I, *De Romano Pontif.*, lib. IV, cap. 4, et per alios plurimos. (79. Et quamvis aliqui Pontifices Avenione manserint, semper tamen episcopatum Romanum tenuerunt et Romani Pontifices fuerunt appellati, ut eorum bullæ clarissime demonstrant. Et dato etiam quod Romana civitas penitus exstingeretur (qui casus tamen creditur impossibilis, et speratur a divina Providentia Romam usque ad mundi finem esse conservandam), adhuc tamen non exstingeretur episcopatus Romanus, siquidem ut semper duret, sufficit aliquando fuisse cum connotatione ad illos terminos materiales Urbis, ut recte notant Guarnieri, *De capite militant. Eccles.*, lib. II, cap. 8, num. 6; Matthæucci, *loc. cit.*, controv. 6, cap. 2, num. 20, et alii. (80. Et pro tunc, sicuti in casu quo Papa alio se transferat ad residendum, valeret illud vulgatum adagium, quod *Ubi Papa, ibi Roma*, ut in terminis Eugeniæ constit. incip.

(181) E. R. *Monitum ad lectorem*. Non ut abjicias quod verum et justum est, sed ut æquus re-

Divina, editæ ab Eugenio IV octavo Idus Martii 1432, dixerunt Marchesan., *Decommis. Eug.*, part. II, cap. 11, num. 38; Ridolphin., in *Prax.*, part. III, cap. 4, n. 164; card. Petra, tom. IV, *Comment. ad const. 4 Eugeni IV*, n. 6, et alii.

(81. Papa, etiamsi litteris Apostolicis salulet excommunicatum; imo quamvis scienter ipsi excommunicato participet, litteris, verbis, osculo, aut quovis alio modo, non ideo censetur eum absolvere, nisi expresse se declaret velle per hoc ipsum absolvere. *Communis*, textu expresso in cap. *Si aliquando* 41, De sent. excommunicationis; et in Clement. « Si Summus Pont. scienter etiam excomm. participet litteris, verbo, vel osculo, seu alio quovis modo, ipsum per hoc absolvere nulla ratione censetur, nisi se velle forsitan exprimat illum ex hoc pro absoluto haberi; » juncto ejus summario sic expresse habente: « Si Papa etiam scienter excommunicato participat, illum per hoc non absolvit, nisi exprimat hoc se velle. » *Vide verb. PROBATIO*, a num. 37 ad 39.

(82. Papæ primatus a Græcis est agnoscendus. Bened. XIV, tom. I, constit. 57, incip. *Etsi pastoralis*, § 8. (83. Papæ commemoratio in missa fieri debet a Græcis Italiæ et insularum. Idem, *ibid.*, § 9.

(84. Papa ex absoluta potestate, etiam inconsulto diœcesis episcopo, potest concedere exemptionem ab ordinaria jurisdictione. Idem, tom. II, constit. 40, incipit. *Causarum palatii*. (85. Papa, non autem ullus inferior antistes, potest dispensare in iis quæ sunt de jure communi canonico. Idem constit. 51, incip. *Magna Nobis*.

(86. Papa est supremus dispensator bonorum Ecclesiæ; imo canonistæ communiori suffragio Dominum eum agnoscunt. Bened. XIV, constit. incip. *Cum encyclicas litteras*, § 4. (87. Papa bona Ecclesiæ potest injustis detentoribus concedere, quoties id religionis utilitas et detentorum salutem postulare videntur. Idem *ibid.*, § 5 et 6, ubi ad id affert exempla prædecessorum Pontificum; id autem Pontifex jure potest, non solum cum res est de hæreticis ad Ecclesiam revocandis, sed etiam cum Christi fideles a probabili apostatandi periculo revocantur. Idem, *ibid.*, § 6 et 7.

(88. Papa potest Ecclesias quibuscunque in diœcesibus sitas, per se, vel quatenus nolit, aut non possit, per suum delegatum, irrequisitis locorum ordinariis, consecrare. Bened. XIV, constit. incip. *Jam inde*, § 25 et 28. Imo olim privativa fuit ipsi auctoritas consecrandi Ecclesias. Idem, *ibid.*

Plura de Papa minus exacte hic dicta emendantur in novo articulo addito a Romanis editoribus, * quem heic subnectere lubet*.

ARTICULUS EX ALIENA MANU (181).

I. Romanus Pontifex Petro in Ecclesiæ

rum æstimator sis, moneo, lector veritatis amans, ne more pecudum eas in sententias omnes, quas in

regimine succedit. Qui enim mortuo Petro, ejus loco electus est, atque in illius Sede positus ad regendam Christi Ecclesiam, Petro succedit in Ecclesiae regimine. Romani vero Pontifices ii sunt qui, martyrio sub Nerone coronato sancto Petro, electi ac positi fuere in ejusdem Petri sede ad pascendas Christi oves. Scio Calvinum, Franciscum Turrelinum, ac nonnullos alios Calvinianos et Lutheranos, eo impudentiae devenisse, ut negaverint fuisse Petrum Romae, ac sub Nerone ibidem passum. At quis non videat id haereticorum cerebro fuisse confictum, ut miserimo hoc effugio, invictissima illa argumenta declinent, quae Romani Pontificis in Ecclesia Christi primatum demonstrant? Cum enim Romana Petri sedes, martyrium, quod ibidem Petrum subiisse asserimus et quae hinc sequantur, res facti sint, sola constanti atque perpetua populi Romani traditione publicis monumentis antiquissimis comprobata, extra omnem controversiam ponitur. Nam Romani semper asseruere fuisse Petrum eorumdem pastorem, ac, Nerone imperante, in carceribus primum inclusum, cruci deinde affixum fuisse; et demonstrare semper, ac etiam nunc ostendunt locum carceris, supplicii locum, sepulcrum, sacras eidem Petro in Dei honorem dicatas aedes, sacrique corporis reliquias, ac alia monumenta. Accedunt etiam catalogi omnes Romanorum Pontificum a primis quoque saeculis descripti: omnes enim a Petro initium sumunt. Cum hujusmodi catalogis consentiunt series Romanorum Pontificum, quas exhibere Tertullianus, lib. *De praescriptionibus haeret.*, cap. 33; Cyprianus, epist. 55, ad Cornelium Romanum Pontificem, et S. Hieronymus, epist. 57, quae est ad Damasum, atque Augustinus, ep. 263; omnes quoque antiqui ecclesiasticae historiae scriptores idem testantur. Videatur Hegesippus, lib. *De excidio urbis Hierosolymitanae*, cap. 1, et Eusebius, lib. II *Hist. eccles.*, cap. 24, ubi refert etiam testimonia Dionysii episcopi Corinthiorum, et Caii, qui circa initium tertii saeculi contra Montanistas scripsit. Quibus si addantur aliorum Patrum testimonia, ac universi orbis Christiani fides, quae semper Romanam Petri cathedram venerata est, facile patet, Calvinum ejusque sectatores non nisi per summam impuden-

medium promit Lucius Ferraris. Illas cribra et auctoritatem quere in Scripturis sanctis, in doctrinis sanctorum Patrum, in sacrorum conciliorum canonibus, atque in Summorum Pontificum sinceris decretis. Scias velim, neque Ecclesiam neque Summos Pontifices indigos esse falsitatis, ut auctoritatem, decorem splendoremque tueantur. Ridebis, cum leges num. 15 Papam esse regem caeli et terrae et inferorum; indignaberis, quando omnia, quae sub num. 49 congesta sunt, perlegeris, dicesque Lucium velle definire, quod nondum ab Apostolica Sede expresse definitum est, teste Lambertino. A suspitione haeresis ille non absit (inquit Lamindus Pritanius *De Ingen. moder.*, l. 1, c. 47) atque intolerandam, et poenis dignam temeritatem, ac impudentiam praeseferat, qui rite coelitem catalogo ascriptos explodat, et in iis, ut aiunt, canonizandis Ecclesiam reipsa, et Romanum Pontificem errasse dicat.

tiam dubitasse de Romana sancti Petri cathedra (182).

II. Itaque Roman. Pontif. sedem tenet a Petro per mortem relictam, ac Petro succedit in Ecclesiae regimine: idcirco enim electus post Petri mortem successor fuit, ut loco Petri oves Christi pasceret, Ecclesiamque gubernaret. Habet ergo concessam Petro a Christo Domino, pro regenda Ecclesia, potestatem, auctoritatem et jurisdictionem. Ecclesia enim Christi perpetuo duratura est, secundum factas a Deo promissiones ac manserunt post Petri mortem et supersunt adhuc oves Christi. Collata ergo a Christo Petro potestas pascendi oves Christi, regendique Ecclesiam, in Petri persona etiam ipsius successoribus concessa fuit. Ergo sicut Petro, ita et ejus successoribus a Christo Domino tributa potestas et auctoritas fuit. Id adeo perspicuum est, ut Ecclesiae naturam consideranti facile pateat. Si enim semper futurae sunt Christi oves, futuri semper sunt in Ecclesia pastores, in quibus potestas insit, primis a Christo institutis pastoribus communicata, cum haec non minus illis, ac istis necessaria sit. Is ergo, qui Petro in regenda Ecclesia successit, collatam a Christo Petro potestatem habuit. Quod quidem ex eo quoque luculenter patet, quia hujusmodi auctoritatem et potestatem semper Ecclesia universa in Petri successoribus venerata est, ac semper exercere Romani Pontifices, veluti a Christo ipsis collatam. Etenim sancti Ecclesiae Patres Sedem Romanam Petri cathedram vocarunt. S. Cyprianus, epist. 52 et 55; ita Optatus Milevitanus, lib. II, *contra Parmenianum*; ita Hieron., epist. quae est ad Damasum; ita denique S. Petrus Chrysologus, epist. ad Eutychemem relata in prima parte conc. Chalcedon., n. 13, ubi hortatur haereticum hominem ut Romano Pontifici pareat per haec verba: « Quia D. Petrus in ejus sede et vivit, et praesidet, et praestat quarentibus fidei veritatem. » Hinc Philippus diaconus Romani Pontificis in Ephesina synodo legatus, actione 2, dixit: « Nulli dubium est quod S. Petrus a Domino claves regni acceperit, qui ad hoc usque tempus semper in suis successoribus vivit, et iudicium exercet; » et PP. conc. Chalcedonen., lecta S. Leonis Romani Pontificis epistola,

Suspicionem haeresis memoravi, non autem haeresim formalem; quippe non video, qui conciliari possit cum certissimis regulis hactenus traditis eorum sententia, qui firmissimo assensu, divinaque fide credendum censent Ecclesiam, aut Romanos Pontifices, talia decernentes, falli nunquam posse. Videant ipsi, an non inde sequatur, novas revelationes, nova de factis dogmata in Ecclesiam induci, quod abhorrere a catholica doctrina et ipsi non negant. Nam quae argumenta pro sua opinione producant, aut nihil, aut nimium in ista questione probare facile cogniti est; dictorum suorum probationes legeris apud eundem Pritanium, quem si legisset Ferraris, in negotio religionis moderatius scripsisset.

(182) Vide Zaccariae *De sancti Petri primatu, Romanaque Ecclesia ab eo condita, atque episcopi jure administrata* dissertationem; Romae, 1776.

unanimes consensu exclamarunt: « Petrus per Leonem locutus est. » Vide ex his, lector, quae fuerint Orientalium fides an. 431, dum coacta Ephesina synodus fuit, et an. 451, dum celebrata fuit synodus Chalcedonensis, de Romano Pontifice sententia. Dubitarine potest quin episcopi illi, qui vivere in Romano Pontifice Petrum, ac Petrum per istum loqui asseruerunt, jura Petri in Romano Pontifice agnoverint? Qua vero persuasione ducti ea palam praedicarunt, quae antea diximus, nisi ex fide, quam quilibet Orientalis episcopus a suis majoribus accepisset, et qua certissime crederent Romanum Pontificem Petri praerogativas, auctoritatem, jurisdictionemque ex Christi institutione recipere? Vide ergo num stare possit illa novorum hypothesis, quae asserit collatam utique Petro fuisse a Christo potestatem, sed hanc in Petri successores neutiquam transmitti: qua ratione haec poterit cum antiquorum Patrum fide conciliari? Equis credat voluisse Christum necessariam ad Ecclesiam regendam potestatem soli Petro, non vero ejus successoribus tribuere? Nunquid post Petrum sine rectore esse voluit fideles suos, sine pastore oves?

III. Sed finge potestatem finire in Petro debuisset. Quis credat Christianos ac episcopos totius orbis passos fuisse, Romanos episcopos exercere in se auctoritatem, potestatem et jurisdictionem illam, nemine penitus reluctante? Neque enim verisimile est episcopos, Christianos principes, ac fideles omnes, iis tantum exceptis qui et communione Ecclesiae dejecti essent, et quos vel ipsi novatores pro haereticis habent, passos fuisse Romanos Pontifices in universam Ecclesiam potestatem et jurisdictionem exercere, nisi divina ab apostolis derivata traditione instructi, agnovissent Romanum Pontificem successorem esse Petri in primatu ac regimine totius Ecclesiae? At res explorata est a primis saeculis, Romanos antistes exercuisse in universam Ecclesiam jurisdictionem. Calvinus ipse, id fassus est lib. IV *Instit.*, c. 7, dum scripsit: « Nullum fuit tempus quo non Romana Sedes imperium in alias Ecclesias appetierit. » Sed age, paucis indicemus antiquiores hujusmodi jurisdictionis actus. Victor Romanus Pontifex circa finem secundi saeculi, cum accepisset Polycratem Ephesinorum episcopum, cum nonnullis aliis Asiae minoris episcopis, detrectasse decreto a se promulgato obtemperare de celebrando Paschate non die Lunae 14, sed Dominico die Lunam 14 Martii subsequente, minis excommunicationis in eos usus est; Eusebius, lib. V *Hist. eccles.* cap. 14, epistolam refert ab Irenaeo Victori scriptam, in qua rogabatur Pontifex ne tot Ecclesias a Christi corpore separaret. Id vero probat de potestate Romani Pontificis dubitatum non fuisse. Tertio saeculo Stephanus Romanus Pontifex minis excommunicationis studuit Cyprianum et Firmilianum obligare ad opinionem deserendam Romanae Ecclesiae traditionibus contrariam, de iis rebaptizandis qui bapti-

zati ab haereticis essent. Quarto saeculo celebris est historia Julii Romani Pontificis, qui in causa S. Athanasii, Pauli Constantinopolitani, Marcelli Ancyranus, et Asclepae Gazensis episcopi, quos Orientales deposuerant, Apostolica sua auctoritate eosdem propriis sedibus restituit. Rem narrat Sozomenus, lib. III *Hist. eccles.*, cap. 8, qui Julium Romanum Pontificem id fecisse asserit: « Quoniam propter Sedis dignitatem omnium cura ad ipsum spectabat. » Idem ait Socrates lib. II, cap. 15. Constat praeterea Liberium causam agnovisse Eustathii Sebasteni in Armenia episcopi; Coelestinum Nestorii episcopi Constantinopolitani; atque Innocentium I exercuisse jurisdictionem in Ecclesias Africae, Hispaniae, Illyrici et Galliae, ut liquet ex ipsius epistolis. Mitto sequentium saeculorum exempla, quae satis obvia et frequentiora sunt.

IV. Atque haec indicasse sufficiat, ut tria inde colligamus. 1º Certum esse Romanum Pontificem successorem esse sancti Petri, ac divino jure, lege scilicet a Christo stabilita, auctoritatem ac potestatem habere Petro collatam. 2º Non ab Urbis dignitate, ut Photius schismaticique illius sectatores somniarunt, sed a persona Petri, cui succedit, Romanum Pontificem habere in Ecclesia principatum; non enim quia in regia urbe sedit, sed quia in Petri cathedra locum tenet Petri, collatam huic potestatem obtinet; ut antiqui Patres supra citati loquuntur. 3º Jure meritoque ab Innocentio XI damnatam fuisse propositionem, quae Petrum et Paulum duos Ecclesiae principes assererat, atque hanc ita explicatam, « Ut ponat omnimodam aequalitatem inter SS. Petrum et Paulum, sine subordinatione et subjectione S. Pauli ad S. Petrum in potestate suprema, et regimine universalis Ecclesiae, » haereticam esse, ut decreto suo Pontifex ille declaraverat: Nam contraria est perpetuae et constanti Ecclesiae traditioni, quae unum Petrum Ecclesiae caput agnovit, atque etiam sacra Scriptura in locis mox afferendis.

V. Ostendimus Romanos Pontifices Petro succedere, atque ut ipsius successores in Ecclesiam universam potestatem ac jurisdictionem semper exercuisse: videndum superest, quae collata Petro fuerit potestas in ipsius successores transmittenda. Visibile caput totius Ecclesiae constitutum fuisse a Christo contendimus, cui jus esset supremum in fideles et episcopos omnes, definiendi fidei controversias, ferendi leges, ac alia disponendi, quae ad monarchicum Ecclesiae regimen necessaria forent. Id probamus primum, quia conveniens fuit ut in Ecclesia fundata a Filio Dei homine facto, qui per visibiles notas, et characteres doctrinae divinitatem, missionem suam, ac reliqua demonstravit necessaria ad fundandam Ecclesiam, visibile caput semper esset, quod nomine Christi, ac veluti ab ipso missum, revelatam religionem custodiret, praecpta daret, quae facilia redderent religionis officia, omnes regeret, ac lites circa religionem ortas suprema sua auctoritate finiret: nam

sine hujusmodi supremo principe non eadem Dei providentia haberetur in conservatione Christianæ Ecclesiæ, quæ fuit in ipsius foundatione, nec adesset in Christi Ecclesia medium, quo certo finiri lites religionis possent, quæ mutuum inter homines pacem et charitatem lædunt atque dirumpunt. Deinde ita Christum constituisse Ecclesiam sacra Scriptura aperte demonstrat. *Matthæi xvi* Christus Dominus futuram Ecclesiam suam prænuñtiavit, atque occasione illius factæ per Petrum confessionis, *Tu es Christus Filius Dei vivi*, qua basis et fundamentum Christianæ doctrinæ continetur, per hæc verba eam designavit: *Beatus es, Simon Bar-Jona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est*. Beatum ergo Petrum nominat, quod speciali favore, et gratia divinæ istius revelationis præcipuus præco, et depositarius constitutus esset; et statim subnectit: *Et ego dico tibi, quia tu es Cephas (hoc est petra), et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam; et portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni cælorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in cælis, et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in cælis*. Quis non videt Christum de Petro locutum esse, dum dixit, *et ego dico tibi, quia tu es Cephas*, sive lapis, seu petra, ut Syriaca usurpata a Christo vox sonat, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, etc.? Is etenim obvius legenti sensus apparet, et aliunde Patres omnes Petrum dictum fuisse petram, in qua fundanda Christi Ecclesia esset, unanimi consensu affirmarunt. Ita Tertull. lib. *De præscript.*, cap. 21 et lib. *De pudicit.*; ita Origenes, hom. 5 in *Exodum*; S. Cyprianus, *Epist. ad Jubajanum*, et lib. *De unitate Ecclesiæ*; Firmilianus, *Epist. ad Cyprianum*; S. Epiphani. in *Ancorato*; Gregor. Nazian., orat. *De moderatione in disputationibus servanda*; Basilium, *Hom. de pœnit.*, et l. II *adversus Eunomium*; Ambrosius serm. 47, *De fide Petri*; Hilarius, c. 16 in *Matth.*, et alibi, et Hieronym., *epist. 57 ad Marcellam*. Qui vero *petræ* nomine, vel Christum intelligunt, ut Augustinus; vel fideles omnes, ut Origenes, tract. 1 in *Matth.*, vel factam a Petro confessionem, ut Hilarius et Cyrillus Alexandrinus, Chrysostomus, alique, Petri personam non excludunt, ut videre est apud Origenem loco supra a nobis citato, apud Hilarium, apud Chrysost., *Hom. in psal. l.*, et apud Cyrill. Alex., lib. II in *Joan.*, c. 12, atque apud Augustinum lib. I *Retract.*, c. 21, ubi ex professo *petram* de Christo, et de sancto Petro interpretatur. Huic autem multiplex interpretatio occasionem dedit multiplex, quod distingui potest, Ecclesiæ fundamentum; aliud est enim primarium, cujusmodi est Christus; aliud secundarium, et ministeriale, ut fuit S. Petrus; aliud veluti materiale, ut sunt ipsi fideles; et tandem aliud quasi formale, atque istud est ipsa fides. Atque hinc factum est, ut Patres, pro controversia quam tractabant, et re de qua age-

bant, modo per petram, quæ est Ecclesiæ fundamentum, Christum, modo Petrum, modo fideles, modo Petri fidem intellexerunt. Vix vero invenies unum S. Patrem, qui Petrum ministeriale ac visibile fundamentum, sive caput Ecclesiæ fuisse neget. Qui autem Petri fidem per supradictam confessionem explicatam, Ecclesiæ fundamentum vocavere, locuti sunt de formali et meritoria causa primatus Ecclesiæ, ut theologi exponunt.

VI. Quæ cum ita se habeant, ex obvio, quem præferunt, sensu Matthæi verba, atque ex perpetua et constanti eorumdem facta per antiquos Ecclesiæ Patres interpretatione, clare conficitur: 1º Petro omnium primo revelatum a Deo fuisse, Christum esse æternum Dei Filium, qui in mundum pro nostra salute venit. 2º Hanc ob causam Beatum fuisse a Christo Domino appellatum, ac simul mutatum illi nomen fuisse, veluti ad innuendum destinari ad nobile ac præstantissimum quoddam munus debuisse; nunquam enim Deus mutare consuevit nomen, quin eum cui nomen mutavit insigni aliquo beneficio non donaverit. 3º Vocatum Petrum fuisse firmam illam petram, quæ ita sustentatura esset Ecclesiam, supra ipsam fundandam, ut hæc deficere nunquam posset; hoc enim innuunt verba illa: *et portæ inferi non prævalebunt adversus eam*. 4º Denique promissas fuisse Petro claves regni cælorum, ac ligandi solvendique potestatem. Nemo vero est qui ignoret secundum phrasim Scripturarum, potestatem clavium summam et supremam potestatem designare: sequentia vero verba, *quodcumque ligaveris super terram*, etc., clarius exponunt hanc eidem promissam fuisse potestatem. Quid enim ligandi solvendique potestas est, nisi summa potestas leges ferendi, quibus ligantur homines et dispensandi? qua ratione solvi homines, jam per leges obligati, dicuntur. Vides ergo ex hoc capite erui, promississe Christum Petro, se fundaturum Ecclesiam, quam rectorus ipse esset, ac daturum ipsi fuisse claves regni cælorum, Ecclesiæ scilicet cælestis et e cælo descendentis, atque ad cælum homines dirigentis, et summam potestatem imperandi ac præcipiendi super universam terram. Qua quidem in promissione, quis non videt delineatum primatum illum, ac illam jurisdictionem, quam cum Petrus, tum ipsius successores in fideles exercere universæ terræ?

VII. Sed expendamus alias Christi de Petro sententias; *Luc. xxii, 32*, Christus Dominus postquam dixit: *Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum; ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo et sedeat is super thronos judicantes duodecim tribus Israel*; ad Petrum conversus deinde subdit: *Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua; et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos*. Omnes ibi alloquitur apostolos, et ad solum Petrum conversus inquit, *rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando confirma fratres tuos*, hoc est alios Ecclesiæ pastores. Cur Petro confirmandi etiam

fratres in fide cura commissa a Christo fuit, nisi quia universæ Ecclesiæ pastor ac rector vice ipsius Christi designatus fuerat? Luculentiora vero sunt Christi verba, quæ apud Joannem, cap. ultimo leguntur. In quibus collata Petro in universam Ecclesiam potestas confirmatur et declaratur. In tertia, qua sese manifestavit Christus omnibus apostolis apparitione; *dicit Jesus Simoni Petro: Simon Joannis, diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Joannis, diligis me? At ille: Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Amas me? Et dicit ei: Domine, tu omnia nosti; tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce oves meas*. Liqueat ergo Christum ovium agnorumque suorum curam Petro commississe; omnium ergo pastorem ipsum constituit; nam agnorum nomine fideles omnes veniunt, quibus nec gignendi filios in Ecclesiis jus est, nec munus instruendi, alendi scilicet Christi doctrina fideles subditos; nomine vero ovium veniunt episcopi prælatique omnes, qui baptizando gignunt Ecclesiæ filios, ordinando inferiores ministros constituunt ac docendo filios cælesti doctrina nutriunt. Id sane allegoria innuit, atque hoc sensu exposita legitur ab antiquis Ecclesiæ Patribus. Si pastorem Christus constituit Petrum universæ Ecclesiæ, necesse est ut summam eidem potestatem indiderit. Hæc enim regendæ fidei societati necessaria est, ac necessaria itidem est assistentia, ne in instruendis fidelibus erret, alioquin missus a Deo esset sine necessaria auctoritate pastor Ecclesiæ, et fideles audire veluti Dei ministrum deberent illum, a quo induci in errorem possent. Quæ sane re dedeceret omnino divinam providentiam. Accedit etiam quod in Scripturis pascere idem ac regere significat, ut patet ex *Psal. lxxix, 10*, ex *Psal. lxxvii, 70*, *Jeremiæ iii, 15*, et *II Reg., 2*. Petro ergo munus gubernandi, ac regendi universam Ecclesiam inditum fuit; quotquot enim fideles sunt, apostoli, evangelistæ, doctores, principes, reges, oves, vel agni Christi sunt, ut est manifestum; collata ergo ipsi suprema in omnes potestas. Aiunt vero pascendi Christi oves curam omnibus apostolis commissam fuisse, omnibus enim dictum a Christo fuit: *Prædicare Evangelium omni creaturæ*, etc.; et: *Accipite Spiritum sanctum; quorum remisistis peccata remittuntur eis*. Non nego hæc dicta fuisse omnibus apostolis, ac hos habuisse jure apostolatus amplissimam potestatem; sed Petrum fuisse Ecclesiæ caput ac supremum rectorem, contendo. Cur enim singulariter uni Petro cura ovium agnorumque committitur? Cur sub pastoris allegoria eidem pascendi omnes, regendique universam Ecclesiam munus inditum fuit? Cur uni Petro Christus promisit clavium, ligandi, solvendique potestatem, nisi ad indicandum regendam ab ipso ejusque successoribus fuisse universam Ecclesiam? Qua denique

ratione se fundaturum dixit supra Petrum Ecclesiam, nisi quod hic caput ipsius visibile, ac visibile rector futurus erat? Ad sunt quoque aliæ Petri prærogativæ in Scripturis indicatæ, quæ ipsius primatum demonstrant, quas designant et explicant theologi fere omnes.

VIII. His addi quoque possunt, cum ea quæ de Romani Pontificis Petri successoris jurisdictione diximus circa initium articuli ex Patribus et conciliis, tum etiam quod alia afferri non possit causa, cur Petrus sedem Antiochenam primum per seipsum fundaverit, ac relicto deinceps ibidem alio episcopo, sedem suam Romam transtulerit et Alexandrinam fundaverit per Marcum, et cur Alexandria et Antiochena Ecclesiæ semper vastissimam jurisdictionem habuerint, nisi quod Petrus fuerit a Christo supremus Ecclesiæ suæ pastor constitutus. Non alia enim afferri posse causa videtur, nisi quia ex tribus illis conspicuis urbibus facile esset per universam Ecclesiam jurisdictionem exercere, nec aliunde repeti antiqua prærogativa potest Antiochenæ et Alexandrinæ Ecclesiæ, nisi quod ab apostolorum Principe ac supremo Ecclesiæ pastore fundatæ fuerint. Quid ad hæc omnia Calvinii Lutherique sectatores? Nunquid invisibilem Christi Ecclesiam prædicabunt, ac a solo invisibili capite Christo Jesu regulatam? At si Deus, ut humano generi consuleret, misit Filium suum hominem factum, qui visibilibus characteribus Christianam religionem hominibus ostenderet: si Christus Dominus, sicut missus ipse a Patre fuit, ita apostolos misit, qui per visibiles et omnino conspicuas notas missionem suam, ac religionem quam prædicarent demonstrarunt; si Petrus ac apostoli reliqui per manuum impositionem ac sensibiles alios ritus potestatem a Christo concessam dedere hominibus, qui succedere ipsis in Ecclesiæ regimine debuissent; si semper ac ubique locorum visibilis illa in Ecclesia forma fuit, per quam episcopi auctoritate a Christo derivata, conceditum sibi gregem gubernarent et secundum quem omnes Petri successoribus uniti ac subjecti essent veluti Christi vicario; quis est qui non videat visibilem Ecclesiam Christi esse, ac ea regiminis forma donatam, ut inferiores ministros episcopis subjectos habeat, ac episcopos omnes uni Petri successoribus subditos? Ita enim eam Christus expressit, dum illam domui, in qua residet Paterfamilias, ovili, in quo unus supremus est pastor; navi, in qua unus inest gubernator, ac aliis rebus comparavit, quæ unum habere Ecclesiam supremum visibilem rectorem repræsentarent, cui omnes adhibere fidem ac parere teneantur. Videantur etiam ea, quæ in art. de Ecclesia disputavimus.

IX. A Calvinianis et Lutheranis gradum facimus ad Photianos et Edmundum Richerium Facultatis Parisiensis doctorem et syndicum; illi enim asserere visi sunt, Romanum Pontificem favore imperatorum et quod in regia urbe sedem habuisset, ac-